

موضوع: مسائل مستحدثه / تغییر جنسیت

جلسه بیست و یکم، ۶ بهمن ۱۳۹۸

استاد سید احمد خاتمی

ملاک در ارث بری والدین حال تولد یا حال قعلی آنها است؟

اگر پدر و مادر هر دو تغییر جنسیت بدهند ارث می برند؟ با تمرکز بر عنوان اب و ام ارث نمی برند. اما در مجموع والدین هستند. آیا بر اساس عنوان والدین ارث می برند؟ و مطلب دیگر اینکه میزان ارث بری آنها چقدر است؟ آیا میزان ارث والدین به لحاظ حال فعلی آنها، یا به لحاظ حال تولد آنها است. در زمانی که والدین تغییر جنسیت داده اند فرزند آنها فوت می کند ارثی که از فرزند خود می برند به لحاظ حال فعلی آنها است یا به لحاظ حال تولد است؟ یعنی در حال تولد زن مرد شده ارث مونث را می برد و مرد زن شده ارث مذکر را می برد؟ امام راحل می فرماید: ارث حین تولد به آنها داده می شود. و می فرماید احوط تصالح کنند. یعنی ارث اب ثلثان است و ارث ام ثلث است. و احوط تصالح می کنند.

ادامه مساله ... : و الظاهر أن اختلافهما في الإرث بلحاظ حال انعقاد النطفة، فللأب حال الانعقاد ثلثان، و للأم ثلث، و الأحوط التصالح[1].

وجه اینکه امام راحل حال تولد و انعقاد نطفه را در ارث لحاظ کرده این است که در اینجا دو لحاظ وجود دارد و راه سوم نیست که آن را لحاظ کنند. امام راحل می فرماید لحاظ حال فعلی در ارث بری درست نیست؛ چون کسی که فعلاً اب است. نطفه از او درست نشده چون این شخص، زن بوده است- اصل در انعقاد نطفه منی مرد است گرچه تخمک زن در تشکیل بچه نقش دارد- و فرض این است کسی که الآن اب است حقیقتاً اب نیست. و نیز «ام» کسی است که جنین در رحم او رشد کرده است. و فرض این است آنکه جنین در رحم او بوده مذکر شده و اُمومیت ندارد لذا عنوان اب و عنوان ام بر او صادق نیست.

ان قلت: مساله قبل، در اخ و اخت و ابن و بنت ملاک را حال فعلی قرار داده اید، در اب و ام نیز ملاک حال فعلی قرار داده شود.

قلت: اولاً، در اب و ام خصوصیتی دارد که در اخ و اخت و ابن و بنت و عم و عمه و خال و خاله این خصوصیت نیست و آن تشکیل بچه از اب و ام است. بنابراین نمی توان حال فعلی را لحاظ کرد. ثانیاً، یقین داریم ارث اب و ام از این دو نفر بیرون نیست چون بین این دو نفر است پس راهی برای ارث بری فقط لحاظ حین التولد ملاک است ولی در عین حال فی القلب

من ذالک شیءٌ، امام راحل این شک را نداشته است. چون ما لحاظ فعلی را لحاظ کردیم یعنی به کسی که مذکر شده اب می گویند و کسی که مونث شده ام می گویند. اضافه بر آن نص خاصی نداریم که ملاک حال تولد یا حال فعلی است. و اینکه ملاک حال فعلی است عرف است یعنی عرف در تغییر جنسیت عنوان را جابجا می کند. امام راحل این را قبول ندارد یعنی لحاظ عرف معتبر نیست بلکه می فرماید ابوت و أمومت خصوصیتی دارد اما در عین حال احوط استحبابی را تصالح مطرح می کند.

مقتضای اصل در لحاظ حال تولد یا حال فعلی

مساله ی دیگر اینکه اگر نتوانستیم با دلیل ملاک حین اعنقاد نطفه یا حالف فعلی لحاظ کنیم در این صورت استصحاب نیز نمی توان را جاری کرد چون تبدل موضوع شده و دیگر اینکه این استصحاب تعلیقی است؛ یعنی اگر مرد یا زن می ماند ثلثان یا ثلث به او تعلق می گرفت. ولی قدر متقین اینکه مرد زن شده و زن مرد شده هر دو ارث می برند پس یک سوم ترکه به هریک داده می شود یک سوم باقی ماند. ارث زن مرد شده اگر مرد باقی می ماند ثلثان بود ولی مرد باقی نمانده است در مقدار مازاد از ثلث اصل عدم ارث جاری می شود در این صورت اگر تصالح نکردند مراجعه به نظر حاکم می کنند.

اگر عروس و داماد داشته باشند حکم آنها نسبت به این دو چیست؟

مسألة ۸ - لو تغير جنس الأم فهل تكون بعد الرجولية محرما لحدیلة ابنها كالأب أم لا؟ لا یبعد علی إشکال، و لو تغير جنس الأب فهل یكون فی حال أنوثیته محرما لابنه و إن لم یکن أما له؟ الظاهر ذلك، و لو تغيرت زوجة الابن و صارت رجلا فهل هی محرم علی أم زوجها السابق؟ لا یبعد ذلك علی إشکال [2].

در جلسه آینده بعد از فاطمیه دوم مطرح می کنیم.

پیرامون فاطمیه

درگذشته سنت خوبی بود که در منازل روضه می گرفتند. سعی کنید روضه خانگی را در منازل داشته باشید. که در و دیوار خانه به نام حضرت زهرا سلام علیها می شود. یک روایتی را دیدم که ملائکه از زمین می آیند و بسیار معطر هستند. ملائکه که نتوانستند بیاید از آنها می پرسند از کجا می آید؟ جواب می دهند از مجلس توسل به اهل بیت می آیم. می پرسند مجلس توسل هنوز باقی است که برویم شرکت کنیم جواب می دهند مجلس توسل تمام شده است. از خداوند اجازه می گیرد و می آیند و بال و پرهاى خود در مجلسی توسل به اهل بیت در آن برگذار شده بود. می مالند. در روضه های خانگی نکته که به آن توجه کنید، حتما لازم نیست

اجتماع زیاد باشد بلکه اگر حتی با تعداد دو نفر بود مجلس روضه را برگزار کنید. یکی از مراجع نجف در اتاق دوازده متری روضه می گرفت. آیت الله بجهت می گفتند که آیت الله کمپانی روزهای پنجشنبه در منزل خود روضه برگزار می کرد. دم در منزل می نشست و مرتب در حال گفتن یک ذکر بودند که آیت الله بجهت از او پرسیدند چه ذکر می گویند فرمود سوره قدر را می خواند چون مستحب است روزانه هزار بار سوره قدر خوانده بشود. شنیدم آیت الله مرعشی گفته اند در دوران جوانی با امام راحل که نمی توانستیم تبلیغ برویم در حجره برای اباعبد الله علیه السلام سینه زنی می کردیم.

---

[1] تحریر الوسيلة - ط نشر آثار، الخميني، السيد روح الله، ج ۲، ص ۶۷۰.

[2] تحریر الوسيلة - ط نشر آثار، الخميني، السيد روح الله، ج ۲، ص ۶۷۰.